

GESTIÓ DE POLÍTIQUES PÚBLIQUES

Curs 2007-08

Llicenciatura de Ciències Ambientals

Prof. Àlex Casademunt Monfort

alex.casademunt@uab.es

Despatx Facultat CC. Polítiques i Sociologia B3 161

Tel. 93 581 24 29

Objectius i lògica de l'assignatura:

El temari del curs s'estructura en **quatre blocs**¹:

1. Introducció: Sistema polític, governança i polítiques públiques.

2. Anàlisi de les polítiques públiques (APP) i de llur gestió (GPP).

3. Polítiques públiques i gestió ambiental: principis, instruments i pràctiques.

4. Estudi de casos

El primer bloc, pretén situar a l'alumne abordant el paper de la regulació (instruments) i de la participació (actors polítics) en l'elaboració de les polítiques públiques i en llur gestió. L'enfoc sistemàtic adoptat, considerarà les polítiques públiques com a resultats del joc polític i de les normes culturals, en un context de democràcia formal. La comprensió de conceptes bàsics com democràcia i formes de govern democràtic, representació i participació polítiques, actors, interessos, regles i institucions, esdevé imprescindible per a abordar el segon bloc.

El segon bloc, aborda pròpiament l'estudi de les polítiques públiques i de llur gestió; destacant-ne els aspectes transversals (eficiència, transparència, pluralisme, equitat, participació) i específics/sectorials (lligats a la naturalesa del objecte de la política). L'enfoc adoptat posarà l'accent en el paper dels actors i de la participació ciutadana en l'elaboració de les polítiques públiques. S'aprofundirà en els casos de gestió amb elements d'innovació institucional (nous instruments) i democràtica (noves formes d'acció col·lectiva i de participació polítiques).

El tercer bloc situa l'estudi de les polítiques i de llur gestió en l'àmbit de la sostenibilitat. Pel que fa el caràcter transversal d'aquestes polítiques (energètiques, hidrològiques, residencials, de mobilitat, de gestió del paisatge), s'insistirà en el paper dels actors i de les idees en la construcció de principis i valors (precaució, integralitat, sostenibilitat) que les orienten. S'explicaran models i paradigmes de la gestió ambiental (accés i participació, subsidiarietat, "glocalisme", cogestió) que es contrastaran amb exemples concrets de polítiques i programes d'acció ambientals (a nivell europeu, estatal, autonòmic o local).

El quart bloc, de caràcter empíric, aborda l'estudi del canvi en la gestió ambiental a través de l'estudi de casos on es posin de manifest processos d'innovació institucional i cultural en el disseny o aplicació de polítiques concretes. El calendari de sessions i el temari d'aquest darrer bloc s'adaptarà a l'agenda de les presentacions dels ponents.

De la lògica i estructura del programa es desprèn que els **objectius principals de l'assignatura són:**

¹ La lògica del temari obligaria a una exposició consecutiva d'aquests 4 blocs. Tanmateix, la limitació temporal del curs i sobretot la variabilitat en l'agenda de conferències/presentacions farà que es produeixin canvis que s'anunciaran en el Campus Virtual.

- Oferir els instruments bàsics per a l'anàlisi de les polítiques públiques per tal de comprendre com s'elaboren i gestionen.
- Adquirir competències i habilitats en la gestió dels problemes ambientals a través de les polítiques públiques i de llur gestió.
- Aprendre a valorar la naturalesa política dels problemes/conflictes ambientals i plantejar estratègies de gestió/resolució democràtiques i sostenibles.

Mètode docent:

El mètode docent proposat per a aquesta assignatura, persegueix que l'alumne adquireixi les competències i habilitats necessàries per a assolir els esmentats objectius. Per tant:

- Es fomentarà l'aprenentatge a través de formes de participatives a classe (seminaris de lectura, pràctiques i tutories actives) així com fora de classe (seguiment d'enllaços i notícies a internet, participació en fòrums o campanyes virtuals).
- Es promourà l'ús del campus virtual així com l'assistència a cursos, seminaris o conferències que es realitzin dins i fora de la Facultat.
- S'insistirà en la conveniència d'abordar estudis de cas com a aproximació al coneixement pràctic d'aquesta assignatura. Els treballs de curs seguiran aquesta perspectiva metodològica i seran obligatòriament tutoritzats pel professor.

Avaluació:

En coherència amb el mètode docent, l'avaluació es farà a partir de 3 elements: la participació activa de l'alumne a classe (seminaris i pràctiques), l'elaboració d'un treball de recerca col·lectiu i de la seva presentació oral a classe.² Aquest mètode d'avaluació continuada exigeix que l'alumne es posi a prova en aquest tres elements.

L'avaluació final (100% de la nota) intentarà reflectir la importància relativa de les competències i habilitats a adquirir en aquesta assignatura:

40% correspon a competències i habilitats sistèmiques (comprensió de la matèria) i seran avaluades a través de:

- la participació de l'alumne en els seminaris de lectura i les pràctiques (entrega obligatòria de 3 pràctiques + 1 d'optativa a proposta de l'alumne/professor).
- l'assistència i participació dels alumnes a les tutories per al treball de curs, previstes en calendari.

40% correspon a competències i habilitats científico-metodològiques i s'avaluaran a través de:

- les notes dels treballs de curs col·lectius (grups de 3 o 4 estudiants), entregats en data prevista.

20% correspon a competències i habilitats comunicatives que es valoraran amb les presentacions a classe dels treballs de curs.

² La no presentació de més d'una pràctica així com la no presentació del treball de curs, impedeixen aprovar l'assignatura.

TEMARI

BLOC 1: SISTEMA POLÍTIC, GOVERNANÇA I POLÍTQUES PÚBLIQUES

Tema 1:

Sistema polític i polítiques públiques: regulació dels conflictes i assignació de valors i models de conducta. Representació i intermediació d'interessos en els sistemes polítics democràtics. El concepte de "governança". Interès general i govern: "deconstrucció" a través del joc dels actors (exemples concrets en conflictes territorials).

Tema 2:

Models, paradigmes i realitats en la gestió pública: de les polítiques de demanda a les polítiques d'oferta. Administració i gestió pública: de la burocràcia weberiana a la nova gestió pública. Públic i privat en la producció i gestió de polítiques. Govern relacional i xarxes de polítiques. Governança i gestió pública. Representació i participació ciutadana en la gestió de les polítiques públiques.

BLOC 2: ANÀLISI DE LES POLÍTQUES PÚBLIQUES I DE LLUR GESTIÓ

Tema 1: L'estudi de les polítiques públiques: propòsits i enfocaments. Les dimensions de les polítiques públiques. Els paradigmes clàssics d'estudi (Lindblom/Lowi/Wildavsky/) de les polítiques públiques i l'enfocament adoptat. Tipologia i impacte de les polítiques públiques.

Tema 2:

L'elaboració de les polítiques públiques: institucions, actors i regles del joc. Estils decisionals, pluralisme i corporativisme. El cicle d'elaboració de les polítiques públiques: l'agenda, la definició del problema, el procés de decisió, la implementació i l'avaluació.

Tema 3:

Polítiques públiques i actors polítics. Actors polítics institucionals i no institucionals. Vells i nous actors polítics. Polítiques públiques i formes d'acció col·lectiva semi-institucionals: el *lobbying* i la intermediació d'interessos. Captura i instrumentalització de les polítiques públiques. Nous actors polítics i canvi en les polítiques. La gestió pública com a gestió de xarxes d'actors i de polítiques.

BLOC 3: POLÍTQUES PÚBLIQUES I GESTIÓ AMBIENTAL: PRINCIPIS, INSTRUMENTS I PRÀCTIQUES.

Tema 1:

La gestió ambiental: principals elements caracteritzadors ("glocalitat", territorialitat, transversalitat, integralitat). Paradigmes i enfocaments. Elements positius i normatius en la gestió ambiental: institucions, coneixements, actors, idees i interessos. Objectius, principis i actuacions de la gestió ambiental: origen i evolució. Valors i visions: de la *deep ecology* al màrqueting verd. Subjecte i objecte en la gestió ambiental. Estratègies per a la gestió ambiental. Sostenibilitat, justícia i equitat ambientals. Gestió ambiental o sostenible?

Tema 2:

Polítiques ambientals/sostenibles: elements específics i comuns. Escala i integralitat en aquest tipus de polítiques. El marc institucional. Públic i privat en les polítiques ambientals/sostenibles. Xarxa d'actors i canvi en les polítiques ambientals/sostenibles.

Tema 3:

Polítiques ambientals/sostenibles instruments i objectius. El disseny d'aquestes polítiques: instruments, actors, interessos i valors. Avaluació i impacte en/de les polítiques ambientals i sostenibilistes. L'estudi de les polítiques ambientals a través dels actors: el canvi en les polítiques ambientals i sostenibilistes.

BLOC 3: ESTUDI DE CASOS

Un cas d'instrumentalització de política ambiental: la regulació dels residus d'envasos i embalatges en la UE i els models de gestió implementats a França, Alemanya i l'Estat espanyol.

Casos on es posi de manifest la relació entre gestió ambiental i societat civil: la creació del Centre per a la Sostenibilitat Territorial; el Pla Director de l'Empordà i la plataforma Salvem l'Empordà; l'ADENC i la campanya a favor d'una mobilitat sostenible; Salvem les Vallis i el túnel de Bracons; la Fundación Nueva Cultura del Agua i d'altres.

Casos de gestió ambiental a nivell local: experiències concretes a diferents municipis. Les agendes 21 i la sostenibilitat territorial, pràctiques i polítiques.

Casos on apareguin nous instruments de gestió: l'avaluació ambiental estratègica; el conveni d'Arhus i les directives sobre accés i participació ciutadana en la gestió de les polítiques ambientals; la Directiva Marc sobre gestió de l'aigua.

Casos de noves polítiques ambientals. Equitat i justícia ambiental: una proposta del Consell Assessor per al desenvolupament Sostenible. La Llei, l'Observatori i les polítiques del Paisatge a Catalunya. Turisme i oci sostenibles.

Casos en els que es discuteix la sostenibilitat de plans i programes (territorials i sectorials (aquí es poden discutir casos com el PDUSC, PITC, el PHN, el PEC); de polítiques i infraestructures (construcció del Quart Cinturó, MAT, polítiques de mobilitat, de ecoeficiència, etc...)

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

- Aguilar, S. (1997) *El reto del medio ambiente. Conflictos e intereses en la política medioambiental europea*, Madrid: Alianza.
- Aguilar, S., Font, N. i Subirats, J. (eds.) (1999): *Política Ambiental en España. Subsidiariedad y Desarrollo Sostenible*, València: Tirant lo Blanch.
- Alfama E. et alt. (2007) *Per una nova cultura del territori? Mobilitzacions i conflictes territorials*, Icària: Barcelona.
- Casademunt, A. (1998): *L'interès empresarial de les polítiques ambientals*. Barcelona:IEC
- Dente, B. (ed.) (1995): *Environmental policy in search of new instruments*. London:Kluwer Academic Publishers.
- Gomà, R. Subirats, J. Coords. (2001): *Govern i polítiques públiques a Catalunya (1980-2000). Coneixement, sostenibilitat i territori*. Barcelona: EUB-UAB.
- Gomà, R., Subirats, J. (Coords.) (1998): *Políticas Públicas en España. Contenidos, redes de actores y niveles de gobierno*, Barcelona: Ariel.
- Font, N. i Subirats, J. (2000): *Local y Sostenible*, Barcelona: Icària.
- Font, J., Font, N. i Subirats, J. (2002): "Las Agendas 21 Locales; la experiencia de Barcelona en perspectiva comparada", en Blanco, I y Gomà, R. (eds.), *Gobiernos Locales y Redes Participativas*, Barcelona: Ariel.
- Font, N. (2002): "La Europeización de la Política Ambiental: Desafíos e Inercias", en C.Closa (ed), *La Europeización del Sistema Político Español*, Madrid: Istmo.
- Meny, Y., Thoenig, J.C. (1989): *Politiques publiques*. Paris: PUF. Edició en castellà a Ariel.
- Nello, O. (2003): *Aquí no! Els conflictes territorials a Catalunya*. Barcelona: Empúries.

Es penjaran al Campus Virtual, segons els temes tractats, altres fonts documentals, especialment webs, informes, monografies i textos normatius.

Es publicarà un dossier a fotocòpies per a les lectures dels seminaris.